

ՌԵԿՏՈՐ

ՀՐԱՄԱՆ

թիվ 6867

13.02.2018 թ.

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով ՀՀ կառավարության 2016 թվականի փետրվարի 4-ի թիվ 138-Ն որոշմամբ հաստատված «Խաչատուր Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարան» հիմնադրամի կանոնադրության 54-րդ կետով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ

1. Հաստատել Համալսարանի Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը՝ համաձայն հավելվածի:
2. Սույն հրամանը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից:

ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ

Հաստատված է

Խ. Աբովյանի անվան
հայկական պետական
մանկավարժական համալսարանի
հիմնադրամ ռեկտորի
13.02.2018 թվականի
թիվ ~~686~~- հրամանով
Ռ. Կ. Միրզախանյան

[Handwritten signature]

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ընդհանուր դրույթներ

1.1 <Խ. Աբովյանի անվ. Հայկական Պետական Մանկավարժական Համալսարան> հիմնադրամը հաշվապահական հաշվառումը վարում է հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերի («Հաշվապահական հաշվառման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենք, հաշվապահական հաշվառմանը վերաբերող այլ օրենքներ, հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներ և հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական այլ ակտեր) պահանջներին համապատասխան:

1.2. Հաշվապահական հաշվառումը կազմակերպության ակտիվների, սեփական կապիտալի, պարտավորությունների վիճակի ու շարժի վերաբերյալ, դրամական արտահայտությամբ, տեղեկատվության հավաքագրման, գրանցման և ընդհանրացման համակարգ է՝ տնտեսական գործառնությունների համընդհանուր և անընդհատ փաստաթղթային հաշվառման միջոցով:

1.3. Հաշվապահական հաշվառման խնդիրներն են՝

- տնտեսական գործառնությունների և կազմակերպության գործունեության արդյունքների վերաբերյալ ամբողջական և արժանահավատ տեղեկատվության ձևավորումը,
- գույքի առկայության և շարժի, նյութական, աշխատանքային և ֆինանսական միջոցների (ռեսուրսների) օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության ապահովումը,
- ֆինանսատնտեսական գործունեության բացասական երևույթների մասին ժամանակին զգուշացումը, ներտնտեսական ռեսուրսների բացահայտումը և հավաքագրումը:

1.4. Հաշվապահական հաշվառման վարման հիմնական կանոններն են.

- հաշվապահական հաշվառումը վարվում է՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության արժույթով՝ հայկական դրամով, որը Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս փոխարկելի արժույթ չէ: Մայր կազմակերպության օգտագործման համար ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացման արժույթով վերահաշվարկելու դեպքում Ընկերության ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ արտարժույթի փոխանակման փոխարժեքով, իսկ եկամուտներն ու ծախսերը, ինչպես նաև դրամական միջոցների ներհոսքն ու արտահոսքը վերահաշվարկվում են հաշվետու ժամանակաշրջանի միջին փոխարժեքով: Առաջացող տարբերությունները կուտակվում են սեփական կապիտալի մասում՝ վերահաշվարկման տարբերությունների պահուստում.

բ) կրկնակի գրանցման եղանակով՝ հաշվապահական հաշվառման աշխատանքային հաշվային պլանին համապատասխան.

գ) անընդհատ, որն ենթադրում է ակտիվների իրացում և պարտավորությունների մարում բնականոն գործունեության ընթացքում՝ մտադրություն չունենալով դադարեցնելու գործունեությունը կամ լուծարելու Ընկերությունը մոտ ապագայում.

- անալիտիկ (վերլուծական) հաշվառման և սինթետիկ (ընդհանրացված) հաշիվների տվյալները պետք է համապատասխանեն միմյանց.

- բոլոր տնտեսական գործառնությունների արդյունքները պետք է հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում գրանցվեն ժամանակին՝ այնպես, որ դրանք արտացոլվեն այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում, որին դրանք վերաբերում են

- եկամուտները և ծախսերը հաշվառվում են հաշվեգրման եղանակով, այսինքն՝ ճանաչվում են եկամուտ կամ ծախս դրանց տեղի ունենալու պահին, անկախ դրանց հետ կապված դրամական միջոցների վճարման կամ ստացման ժամկետից:

1.5. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը այն կոնկրետ սկզբունքներն են, հիմունքները, եղանակները, կանոնները, ձևերը և ընթացակարգերը, որոնք ընդունվում են կազմակերպության կողմից՝ հաշվապահական հաշվառումը վարելու և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և ներկայացնելու համար:

Խ. Աբրովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

1.6. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում ընտրված մեթոդաբանությունը ապահովում է, որպեսզի ֆինանսական հաշվետվությունները բավարարեն կիրառվող Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման յուրաքանչյուր ստանդարտի բոլոր պահանջներին և հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող այլ ակտերին: Հատուկ պահանջի բացակայության դեպքում մշակվում է այնպիսի քաղաքականություն, որ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվող տեղեկատվությունը լինի՝

ա) տեղին՝ օգտագործողների կողմից որոշումներ ընդունելու համար, և

բ) արժանահավատ այն առումով, որ այն.

I. ճշմարիտ ներկայացնի Ընկերության գործունեության արդյունքները և ֆինանսական վիճակը,

II. արտացոլի ոչ միայն իրավական ձևը, այլև իրադարձությունների և գործառնությունների տնտեսական բովանդակությունը,

III. չեզոք է, այսինքն զերծ է կանխակալությունից,

IV. հաշվենկատ է, և

V. ամբողջական է բոլոր էական դրսևորումներում:

1.7. Հաշվապահական հաշվառումը վարելու և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու որևէ հարցի վերաբերյալ կոնկրետ ստանդարտի և հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող այլ ակտերի բացակայության դեպքում Ընկերությունը ինքնուրույն մշակում է հաշվապահական հաշվառման այնպիսի քաղաքականություն, որը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին կապահովի օգտակար տեղեկատվությամբ: Նշված դատողություններն անելիս Ընկերությունը հաշվի է առնում.

ա) մման հարցերին առնչվող հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով և հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական ակտերով սահմանված պահանջները և ցուցումները,

բ) «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված հաշվապահական հաշվառումը վարելու և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու սկզբունքները, ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի սահմանումները, դրանց ճանաչման չափանիշերը և չափման հիմունքները

գ) գործնական փորձը՝ այն չափով, որով դրանք համահունչ են սույն պարբերության «ա» և «բ» ենթակետերով սահմանվածներին:

II. Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացումը

2.1. Ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթը

2.1.1. Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթը, ինչպես նախատեսված է հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող օրենսդրությամբ, ներառում է.

- ա) Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն
- բ) Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը,
- գ) սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը,
- դ) դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը,
- ե) ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները:

2.2. Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

2.2.1. Հիմնադրամը, հիմնվելով իր գործառնությունների բնույթի վրա, հաշվապահական հաշվեկշռում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացնում է առանձին դասակարգմամբ:

2.2.2. Ակտիվը դասակարգվում է որպես ընթացիկ, երբ այն.

ա) ակնկալվում է իրացնել (մարել), կամ պահել վաճառքի կամ սպառման համար Ընկերության սովորական գործառնական փուլի ընթացքում,

բ) պահվում է հիմնականում առևտրային նպատակներով կամ կարճաժամկետ տևողությամբ, և ակնկալվում է իրացնել հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մեկ գործառնական փուլի ընթացքում:

գ) ակտիվ է դրամական միջոցների կամ դրամական միջոցների համարժեքների տեսքով, որոնց օգտագործման որևէ սահմանափակում չկա:

Բոլոր այլ ակտիվները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ:

2.2.3. Պարտավորությունը դասակարգվում է որպես ընթացիկ, երբ այն.

ա) ակնկալվում է մարել Ընկերության սովորական գործառնական փուլի ընթացքում, կամ

բ) ենթակա է մարման հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում:

Բոլոր այլ պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ:

2.3. Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

2.3.1. Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ծախսերը ներկայացվում են՝ դասակարգելով դրանք ըստ գործառնության, իսկ ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում՝ ըստ բնույթի:

2.3.2. Սովորական գործունեությունը ցանկացած գործունեություն է, որն իրականացվում է Ընկերության կողմից, որպես իր գործունեության բաղկացուցիչ մաս, և այնպիսի առնչվող գործունեություն, որը Ընկերությունն իրականացնում է իր գործունեության զարգացման համար, կապված է, կամ առաջանում է իր գործունեությունից: Սովորական գործունեությունից առաջացող եկամուտները և ծախսերը իրենց հերթին, ելնելով դրանց բնույթից, Ընկերության համար դրանց հարաբերական կարևորությունից և կրկնման հաճախականությունից, բաժանվում են գործառնական և ոչ գործառնական եկամուտների և ծախսերի:

2.4. Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

2.4.1. Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունում ներկայացվում են հետևյալ բաղկացուցիչները.

ա) հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ շահույթը կամ վնասը

բ) հաշվետու ժամանակաշրջանում ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտները և ծախսերը,

գ) սեփական կապիտալի այլ փոփոխությունները:

Խ. Աբոովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

դ/ գործառնություններ սեփականատերերի հետ

2.5. Գրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (կարգավորվում է ՖՀՄՄ 7-ով)

2.5.1. Գրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում հաշվետու ժամանակաշրջանում դրամական միջոցների հոսքերը ներկայացվում են՝ դրանք դասակարգելով ըստ գործառնական, ներդրումային և ֆինանսական գործունեության:

2.5.2. Գրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներկայացման առումով գործառնական գործունեությունը Ընկերությանը եկամուտ բերող հիմնական գործունեությունն է, ինչպես նաև այլ գործունեությունը, բացառությամբ ներդրումային և ֆինանսական գործունեությունների: Գործառնական գործունեության արդյունքում դրամական միջոցների հոսքերը ներկայացվում են՝ օգտագործելով անուղղակի մեթոդը:

2.5.3. Գրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներկայացման առումով ներդրումային գործունեությունը երկարաժամկետ ակտիվների և այլ ներդրումների ձեռքբերումն ու օտարումն է, որոնք չեն ընդգրկվում դրամական միջոցների համարժեքների մեջ:

2.5.4. Գրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներկայացման առումով ֆինանսական գործունեությունը գործունեություն է, որի հետևանքով տեղի են ունենում Ընկերության սեփական կապիտալի և փոխառու միջոցների ծավալի ու կառուցվածքի փոփոխություններ:

2.5.5. Գրական միջոցների կամ դրանց համարժեքների միջև ներքին շարժերը (օրինակ՝ դրամարկղից բանկային հաշիվներ կամ ընդհակառակը) դրամական միջոցների հոսք չեն հանդիսանում, սակայն ներկայացվում են հաշվետվությունում՝ վերջնական մնացորդների և գրանցամատյանների տվյալների համապատասխանության նպատակով:

2.5.6. Արտարժույթով գործարքների հետևանքով առաջացած դրամական միջոցների հոսքերը գրանցվում են հաշվետվական արժույթով (հայկական դրամով)՝ արտարժույթի գումարի նկատմամբ կիրառելով հաշվետվական արժույթի և արտարժույթի միջև դրամական միջոցների հոսքերի օրվա դրությամբ առկա փոխանակման փոխարժեքը: Վերջնական մնացորդների և գրանցամատյանների տվյալների համապատասխանության նպատակով դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներառվում են նաև արտարժույթի փոխարժեքային տարբերությունների արդյունքը, սակայն վերջինս դրամական միջոցների հոսք չի համարվում:

2.6. Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

2.6.1. Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում.

ա) ներկայացվում է ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու հիմունքների, ինչպես նաև ընտրված և էական գործառնությունների ու իրադարձությունների նկատմամբ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվություն,

բ) բացահայտվում է հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով պահանջվող այն էական տեղեկատվությունը, որը ներկայացված չէ ֆինանսական հաշվետվությունների բուն ձևերում (հաշվապահական հաշվեկշիռ, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն, դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն), և

գ) տրամադրվում է լրացուցիչ տեղեկատվություն, որը ներկայացված չէ ֆինանսական հաշվետվությունների ձևերում, սակայն անհրաժեշտ է ֆինանսական տեղեկատվության ճշմարիտ ներկայացման համար:

2.7. Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման պարբերականությունը

2.7.1. Ընկերությունը տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները (ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթը) հոգաբարձուների խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում մինչև հաշվետու տարվան հաջորդող հունիսի 30-ը:

III. Ֆինանսական հաշվառման մեթոդաբանության ընտրված տարբերակներ

3.1. Հիմնական միջոցներ (կարգավորվում է ՖՀՄՄ-16-ով)

3.1.1. Հիմնական միջոցները նյութական ակտիվներ են, որոնք առկա են հիմնադրամում.

ա) արտադրանքի արտադրության, աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման կամ վարչական նպատակներով օգտագործելու համար, և

բ) նախատեսվում է օգտագործել ավելի քան մեկ տարի ժամկետով:

3.1.2. Այն հողը կամ շինությունը, որը պահվում է հիմնականում վարձակալական եկամուտ վաստակելու կամ դրա արժեքի աճի կամ էլ ներկայումս չորոշված նպատակով ապագա օգտագործման համար, դասակարգվում է որպես ոչ թե հիմնական միջոց, այլ ներդրումային գույք:

3.1.3. Հիմնական միջոցների միավորը հաշվապահական հաշվեկշռում ճանաչվում է որպես ակտիվ, երբ.

ա) ակնկալվում է, որ դրա հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Ընկերություն, և

բ) դրա արժեքը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

Այն հիմնական միջոցները, որոնց օգտագործումից Ընկերությունը տնտեսական օգուտների ներհոսք չի ակնկալում, չեն ճանաչվում:

3.1.4. Այն դեպքերում, երբ հիմնական միջոցների տվյալ միավորը կազմող բաղկացուցիչները բավականաչափ էական են (այս և սույն քաղաքականությամբ նախատեսված այլ դեպքերում էականության, նշանակալիության և հավանականության գնահատականները տալիս է հիմնադրամի գլխավոր հաշվապահը՝ խորհրդակցելով հիմնադրամի ղեկավարության հետ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում ներգրավելով համապատասխան մասնագետների) և ունեն տարբեր օգտակար ծառայություն կամ հիմնադրամին օգուտ են բերում տարբեր կերպով, դրանք ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվներ:

3.1.5. Սկզբնական ճանաչման պահին հիմնական միջոցները չափվում են սկզբնական արժեքով: Այլ կողմերից ձեռք բերված հիմնական միջոցների միավորի սկզբնական արժեքն ընդգրկում է նրա գնման գինը, ներկրման տուրքերը, չփոխհատուցվող հարկերը և պարտադիր այլ վճարները, տրանսպորտային ծախսումները, ինչպես նաև ակտիվը իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ծախսումները: Գործարկման և նման նախաարտադրական ծախսումներն հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքում չեն ներառվում:

Սեփական ուժերով կառուցվող հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվում է նույն սկզբունքներով, ինչ պաշարների ինքնարժեքը:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները մինչև դրանց նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելը հանդիսանում են անավարտ հիմնական միջոցներ և հաշվառվում են կապալառուից ընդունված աշխատանքների արժեքի հանրագումարով:

3.1.6. Մասնակիցների և (կամ) հիմնադրամի ղեկավարի կողմից սահմանված դեպքերում հիմնական միջոցների մուտքագրումը, ինչպես նաև շահագործման հանձնումը հիմնադրամում իրականացվում է այդ նպատակով ստեղծված հանձնաժողովի կողմից:

3.1.7. Սկզբնական ճանաչումից հետո հիմնական միջոցները չափվում են զուտ հաշվեկշռային արժեքով:

3.1.8. Հիմնական միջոցներին վերաբերող հետագա ծախսումները ավելացվում են դրանց հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ այդ հիմնական միջոցից Ընկերություն կհոսեն ավելի շատ ապագա տնտեսական օգուտներ, քան ակնկալվում էր այդ հիմնական միջոցի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, այսինքն՝ երբ դրանց շնորհիվ բարելավվում են հիմնական միջոցների՝ սկզբնապես գնահատված նորմատիվային ցուցանիշները, մասնավորապես, երկարում է օգտակար ծառայությունը, ավելանում է հզորությունը, բարելավվում է թողարկվող արտադրանքի որակը կամ արտադրական ծախսումները էապես կրճատվում են:

3.1.9. Հիմնական միջոցների նորմատիվային ցուցանիշների գնահատականը իրականացվում է այդ հիմնական միջոցների՝ շահագործման հանձնելու ժամանակ եւ պարբերաբար վերանայվում է:

Խ. Աբոովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1.10. Հիմնական միջոցների վրա հետագա ծախսումների իրականացման դեպքում այդ աշխատանքները ընդունող հանձնաժողովը, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում Ընկերության գլխավոր հաշվապահը՝ ներգրավելով այդ աշխատանքները իրականացնող ստորաբաժանման կամ այլ մասնագետների, տալիս է եզրակացություն նորմատիվային ցուցանիշների՝ սկզբնապես գնահատված մակարդակի համեմատությամբ բարելավման կամ չբարելավման վերաբերյալ, որն էլ հիմք է հանդիսանում այդ ծախսումները կապիտալացնելու վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

3.1.11. Հիմնական միջոցների ձեռք բերումից հետո կատարված ծախսումների հաշվառման մոտեցումը կախված է այն հանգամանքներից, որոնք նկատի են առնվել հիմնական միջոցների միավորների սկզբնական չափման և ճանաչման ժամանակ: Օրինակ՝ այն դեպքերում, երբ հիմնական միջոցների միավորի հաշվեկշռային արժեքը արդեն արտացոլում է տնտեսական օգուտների կորուստը՝ մաշվածության հաշվարկման նպատակով սկզբնապես կատարված գնահատումների պատճառով, ապա հետագա ծախսումները, որոնք ուղղված են ակտիվից ակնկալվող տնտեսական օգուտների ստացումը վերականգնելուն, կապիտալացվում են: Ընկերության կողմից հիմնական միջոցների վրա կապիտալացվող գումարները գնահատվում են պատմական արժեքով: Փոխառության ծախսումները, որոնք վերագրելի են որակավորվող ակտիվի կառուցմանը կապիտալացվում են այդ ակտիվի արժեքին՝ համաձայն ՀՀՍՄ 23:

3.1.12. Հիմնական միջոցների գծով կատարվող մնացած բոլոր հետագա ծախսումները, այդ թվում հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման վրա կատարված ծախսումները, ճանաչվում են որպես ժամանակաշրջանի ծախս:

3.1.13. Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են մասնա այն դեպքում, երբ ակտիվի գնման գինը արդեն արտացոլում է հետագա ծախսումներ կատարելու անհրաժեշտությունը՝ կապված ակտիվը աշխատանքային վիճակի բերելու հետ (օրինակ՝ վերակառուցման կարիք ունեցող շինության ձեռք բերման դեպքում):

3.1.14. Հիմնական միջոցների միավորի մաշեցվող (մաշվածության միջոցով որպես ծախսում ճանաչման ենթակա) գումարը պարբերաբար բաշխվում է ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում:

3.1.15. Ակտիվի օգտակար ծառայությունը որոշելիս հաշվի են առնվում հետևյալ գործոնները.

ա) Հիմնադրամի կողմից ակտիվի ենթադրվող օգտագործելիությունը, որը գնահատվում է՝ նկատի ունենալով ակտիվի ակնկալվող հզորությունը և արտադրանքի (աշխատանքների, ծառայությունների) ֆիզիկական ծավալը,

բ) ակնկալվող ֆիզիկական մաշվածությունը, որը կախված է արտադրական գործոններից, ակտիվի վերանորոգման և սպասարկման, ինչպես մասնագործության ընթացքում դրանց պահպանման և սպասարկման Ընկերության ծրագրից,

գ) տեխնիկական հնացածությունը, որն առաջանում է արտադրության մեջ կատարվող փոփոխություններից և բարելավումներից կամ ակտիվից ստացվող արտադրանքի, ծառայությունների նկատմամբ շուկայի պահանջարկի նվազումից,

դ) ակտիվի օգտագործման իրավական կամ նման սահմանափակումներ:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայությունը արտահայտվում է ժամկետով: Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայությունների գնահատականը տրվում է այդ հիմնական միջոցների՝ շահագործման հանձնելու ժամանակ: Ստորև աղյուսակի տեսքով բերվում են հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները ըստ հիմնական միջոցների դասերի

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարի)	Տարեկան մաշվածության դրույքաչափ
Շենքեր	10	10.0%
Կառուցվածքներ և օժանդակ կառույցներ	20	5.0%
Մեքենաներ և սարքավորումներ	5	20.0%
Արտադրական և տնտեսական գույք	5	20.0%
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20.0%
Համակարգչային տեխնիկա	5	20.0%
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20.0%

3.1.16. Վերը նշված մաշվածության դրույքաչափերը կիրառվում են ֆինանսական և հարկային հաշվառման համար, ինչի հետևանքով հետաձգված հարկային ակտիվներ կամ պարտավորություններ չեն առաջանում:

3.1.17. Մաշվածության հաշվարկման կիրառվող մեթոդը արտացոլում է այն մոդելը, որով Հիմնադրամը սպառում է ակտիվի տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցի մաշվածության գումարը իր օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու համար կիրառվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդի համաձայն ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում կատարվում են հավասարաչափ հատկացումներ:

3.1.18. Այն համակարգչային ծրագրերը (ծրագրային ապահովման փաթեթները), առանց որոնց տվյալ հիմնական միջոցը չի կարող աշխատել, կազմում են այդ հիմնական միջոցի անբաժանելի մասը և դրանց արժեքը ներառվում է այդ հիմնական միջոցի արժեքում:

Երբ համակարգչային ծրագրերը (ծրագրային ապահովման փաթեթները) չեն կազմում հիմնական միջոցի անբաժանելի մասը, դրանք դիտարկվում է որպես առանձին ոչ նյութական ակտիվ:

3.1.19. Հիմնական միջոցների ժամանակավորապես շահագործումից հանումը ճանաչվում է Ընկերության կողմից սահմանված կարգով, ելնելով հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության որոշման նախնական գնահատականներից:

3.1.20. Հիմնական միջոցների միավորը դուրս է գրվում հաշվապահական հաշվեկշռից, երբ այն օտարվում է կամ ընդմիջտ դուրս է հանվում օգտագործումից և ապագա ոչ մի տնտեսական օգուտ դրանից չի ակնկալվում:

3.1.21. Այն դեպքերում, երբ անպիտանի է դարձել հիմնական միջոցի առանձին բաղկացուցիչներից մեկը, առանց որի այդ հիմնական միջոցի աշխատանքը չի ընդհատվում, ապա իրականացվում է հիմնական միջոցների մասնակի լուծարում: Մասնակի լուծարման դեպքում որպես ծախս ճանաչվող մասը գնահատվում է այդ հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքում լուծարվող մասի տեսակարար կշռին համապատասխան:

3.1.22. Հիմնական միջոցների դուրս գրումը իրականացվում է այդ նպատակով ստեղծված հանձնաժողովի կողմից:

3.2. Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ

3.2.1. Սեփական ուժերով կառուցվող անավարտ հիմնական միջոցները հաշվառվում են դրանց վրա կատարված ծախսումների հանրագումարով: Անավարտ հիմնական միջոցներին ծախսումների վերագրումը

Խ. Աբոովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

կատարվում է ՀՀՀՀՍ 2 «Պաշարներ» ստանդարտում վաճառքի համար արտադրվող (պատրաստվող) ակտիվների համար բերված մոտեցումներին համապատասխան:

Կապալառուի կողից կառուցվող հիմնական միջոցները հաշվառվում են կապալառուից ընդունված (Ընկերության կողմից հատուցման ենթակա) աշխատանքների արժեքի հանրագումարով:

Այն դեպքում, երբ հիմնական միջոցները կառուցվում են միաժամանակ և սեփական ուժերով և կապալառուի կողմից, դրանց վերագրվող ծախսումները որոշվում են վերը նշված ծախսումների հանրագումարով:

3.2.2. Արդեն ճանաչված հիմնական միջոցների վրա կատարված հետագա ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները ավելի շատ, քան ակնավում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի Ընկերություն: Մյուս բոլոր դեպքերում հետագա ծախսումները ճանաչվում են որպես հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախս:

3.2.3. Տեղակայման ենթակա սարքավորումների ձեռք բերումը հաշվառվում է այնպես, ինչպես հիմնական միջոցների ձեռք բերումը:

3.3. Ներդրումային գույք

3.3.1. Որպես ներդրումային գույք դասակարգվում են այն հողը կամ շինությունը (կամ հողը և շինությունը), որը պահվում է հիմնականում վարձակալական եկամուտ վաստակելու կամ երկար ժամկետում դրա արժեքի աճի, կամ էլ ներկայումս դեռևս չորոշված նպատակով:

3.3.2. Այն դեպքերում, երբ գույքի մի մասը պահվում է վարձակալական եկամուտ վաստակելու կամ արժեքի աճի համար կամ էլ ներկայումս դեռևս չորոշված նպատակով, իսկ մյուս մասը՝ արտադրանքի արտադրության, աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման կամ վարչական նպատակներով օգտագործելու համար, ապա, եթե նշված մասերը հնարավոր է առանձին-առանձին վաճառել, ապա դրանք հաշվառվում են առանձին-առանձին: Եթե այդ մասերը հնարավոր չէ առանձին-առանձին վաճառել, ապա այդ գույքը համարվում է ներդրումային գույք միայն այն դեպքում, եթե դրա միայն աննշան մասն է պահվում արտադրանքի արտադրության, աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման կամ վարչական նպատակներով օգտագործելու համար: Հակառակ դեպքում այդ ներդրումային գույքը դիտարկվում է որպես հիմնական միջոց:

3.3.3. Այն դեպքերում, երբ գույքի վարձակալության հետ միաժամանակ վարձակալներին մատուցվում են որոշակի ծառայություններ (օրինակ՝ հանրակացարանի շենքի դեպքում շահագործման և պահպանման, էլեկտրաէներգիայի և այլ ծառայություններ), ապա գույքը առանձնացվում է որպես ներդրումային գույք, եթե այդ ծառայությունները կազմում են վարձակալության տալու համաձայնության համեմատաբար աննշան մասը:

3.3.4. Ներդրումային գույքը ճանաչվում է որպես ակտիվ այն և միայն այն դեպքում, երբ.

ա) հավանական է, որ այդ ներդրումային գույքի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն Ընկերություն, և

բ) ներդրումային գույքի արժեքը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Այն ներդրումային գույքը, որից ապագա տնտեսական օգուտների ներհոսք Ընկերությունը չի ակնկալում, չի ճանաչվում որպես ակտիվ:

3.3.5. Ներդրումային գույքը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, ընդ որում, սկզբնական արժեքի որոշումը իրականացվում է նույն հիմունքներով, ինչ հիմնական միջոցների դեպքում:

3.3.6. Սկզբնական ճանաչումից հետո ներդրումային գույքը չափվում է իրական արժեքով՝ իրական արժեքով վերաչափումից շահույթները և վնասները ճանաչելով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես եկամուտ կամ ծախս: Բացառություն է կազմում այն ներդրումային գույքը, որի իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել: Այսպիսի ներդրումային գույքը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումը, հիմնական միջոցների հաշվառմանը համանման՝ դրա մնացորդային արժեքը ընդունելով հավասար 0-ի:

3.3.7. Որպես ներդրումային դասակարգված գույքը վերադասակարգվում է ակտիվների այլ խմբի մեջ, կամ որպես ոչ ներդրումային դասակարգված ակտիվը վերադասակարգվում է որպես ներդրումային

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

գույք այն և միայն այն դեպքում, երբ դրանց օգտագործման եղանակի մեջ առկա է փոփոխություն, որի վկայություններն են.

ա) արտադրանքի արտադրության, աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման կամ վարչական նպատակներով գույքի օգտագործումը սկսելը. այս դեպքում ներդրումային գույքը վերադասակարգվում է որպես սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցված գույք,

բ) գույքի բարելավումը սկսելը՝ հետագայում այն վաճառելու մտադրությամբ. այս դեպքում ներդրումային գույքը վերադասակարգվում է որպես պաշար, Խ

գ) արտադրանքի արտադրության, աշխատանքների կատարման, ծառայությունների մատուցման, ապրանքների իրացման կամ վարչական նպատակներով գույքի օգտագործումը ավարտելը. այս դեպքում սեփականատիրոջ կողմից զբաղեցված գույքը վերադասակարգվի որպես ներդրումային գույք,

դ) որպես պաշար դասակարգված գույքի՝ այլ կողմին գործառնական վարձակալության տալը. այս դեպքում պաշարները վերադասակարգվում են որպես ներդրումային գույք, կամ

ե) գույքի կառուցման կամ բարելավման (որը իրականացվում է գույքը ապագայում որպես ներդրումային գույք օգտագործելու նպատակով) ավարտը. այս դեպքում կառուցված կամ բարելավված գույքը վերադասակարգվում է որպես ներդրումային գույք (կառուցման կամ բարելավման ընթացքում գույքը դասակարգվում է որպես հիմնական միջոց):

3.3.8. Մնացած ասպեկտներով ներդրումային գույքը հաշվառվում է հիմնական միջոցների հաշվառմանը համանման սկզբունքներով:

3.4. Ոչ նյութական ակտիվներ(կարգավորվում է ՖՀՄՄ 38-ով)

3.4.1. Ոչ նյութական ակտիվները ֆիզիկական սուբստանցիայից գուրկ որոշելի (իդենտիֆիկացվող) ոչ դրամային ակտիվներ են, որոնք, որպես կատարված գործառնությունների (դեպքերի) արդյունք,

ա) վերահսկվում են Հիմնադրամի կողմից,

բ) պահվում են Հիմնադրամում

- արտադրությունում օգտագործելու,
- ապրանքներ (արտադրանք) մատակարարելու,
- ծառայություններ մատուցելու,
- այլ անձանց վարձակալության տալու, կամ
- վարչական

նպատակներով օգտագործելու համար,

գ) ունեն սահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ,

դ) ներառվում են ՀՀՀՄ 38 «Ոչ նյութական ակտիվներ» ստանդարտի գործողության ոլորտը:

3.4.2. Ոչ նյութական ակտիվը պետք է ճանաչվի այն և միայն այն դեպքում, երբ՝

ա) հավանական է, որ ակտիվին վերագրելի ապագա տնտեսական օգուտները կհոսեն կազմակերպություն, և

բ) ակտիվի արժեքը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

Հիմնադրամը պետք է գնահատի ապագա տնտեսական օգուտների հավանականությունը՝ կիրառելով խելամիտ և հիմնավորված ենթադրություններ, որոնք արտացոլում են ղեկավարության՝ այն տնտեսական պայմանների բազմության լավագույն գնահատականը, որոնք առկա կլինեն ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում:

3.4.3. Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվը պետք է հաշվառվի իր սկզբնական արժեքով (հաշվի առած հետագա ավելացվող ծախսումները)՝ հանած ցանկացած կուտակված ամորտիզացիա և ցանկացած կուտակված արժեզրկումից կորուստ:

3.4.4. Ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացիան ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացվող գումարի պարբերական բաշխումն է նրա օգտակար ծառայության ընթացքում:

Ամորտիզացվող գումարը ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ ֆինանսական հաշվետվություններում դրան փոխարինող այլ գումարի և մնացորդային արժեքի տարբերությունն է:

Օգտակար ծառայություն՝

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

ա) այն ժամանակահատվածը, որի ընթացքում Հիմնադրամը ակնկալում է օգտագործել ակտիվը, կամ

բ) արտադրանքի այն քանակը կամ աշխատանքների, ծառայությունների այն ծավալը, որն ակնկալվում է ստանալ (կատարել, մատուցել) ակտիվի օգտագործման միջոցով:

3.4.5. Եթե ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը հնարավոր չէ արժանահավատորեն որոշվել, ապա այն ընդունվում է 10 տարի և կիրառվում է տարեկան ամորտիզացիայի 10% դրույքաչափ:

3.4.6. Ոչ նյութական ակտիվի ամորտիզացվող գումարը պետք է պարբերաբար բաշխվի նրա՝ լավագույն գնահատականի հիման վրա որոշված օգտակար ծառայության ընթացքում: Ամորտիզացիան պետք է հաշվարկվի այն պահից, երբ ակտիվը մատչելի է օգտագործման համար:

3.4.7. Ամորտիզացիայի հաշվարկման կիրառվող մեթոդը պետք է արտացոլի այն մոդելը, որով կազմակերպությունը սպառում է ակտիվի տնտեսական օգուտները: Հիմնադրամը կիրառում է գծային մեթոդը:

3.5. Դեբիտորական պարտքերը

3.5.1. Որպես դեբիտորական պարտք են դասակարգվում այն ֆինանսական ակտիվները, որոնք ստեղծվում են Հիմնադրամի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին (դեբիտորին) ապրանքներ կամ ծառայություններ տրամադրելու միջոցով, բացառությամբ այն դեբիտորական պարտքերի, որոնք Հիմնադրամը մտադրված է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել (այսպիսի ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներ), ինչպես նաև այլ ստացման ենթակա գումարները: Սույն բաժնում նկարագրված մոտեցումները կիրառվում են նաև տրված կանխավճարների հաշվառման նկատմամբ:

3.5.2. Դեբիտորական պարտքը ճանաչվում է հաշվեկշռում այն և միայն այն դեպքում, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ, այսինքն՝ երբ առաջանում է պահանջի իրավունքը:

3.5.3. Դեբիտորական պարտքերը չափվում են սկզբնական հաշվում նշված գումարով (սկզբնական արժեքով), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ զեղչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում դեբիտորական պարտքերը չափվում են ներկա (զեղչված) արժեքով՝ զեղչումը իրականացնելով ներքին հատույցադրույքով, եթե դեբիտորական պարտքը առաջացնող գործարքի շուկայական գները կարելի է որոշել, և ընթացիկ ժամանակաշրջանում փոխառության (բանկային վարկի) դիմաց կազմակերպությունից պահանջվող դրույքով, եթե դեբիտորական պարտքը առաջացնող շուկայական գները հնարավոր չէ որոշել:

3.5.4. Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Հիմնադրամը գնահատում է, թե արդյոք առկա է հայտանիշ, որը ցույց է տալիս, որ իր առանձին դեբիտորական պարտքը կամ դեբիտորական պարտքերի խումբը (պորտֆելը) կարող է արժեզրկված լինել: Առանձին դեբիտորական պարտքի հնարավոր արժեզրկման հայտանիշները ներառում են.

ա) պարտապանի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,

բ) պայմանագրի փաստացի խախտումը, օրինակ՝ գումարների չվճարումը կամ վճարման ուշացումը,

գ) պարտապանին նրա ֆինանսական դժվարությունների հետ կապված արտոնյալ պայմանների տրամադրումը,

դ) նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանում այդ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի ճանաչումը:

Դեբիտորական պարտքերի պորտֆելի (խմբի) համար հնարավոր արժեզրկման հայտանիշ է հանդիսանում դեբիտորական պարտքերի պորտֆելի հավաքագրելիության նախորդ տարիների փորձը, որը ցույց է տալիս, որ դեբիտորական պարտքերի պորտֆելի (խմբի) ամբողջ անվանական գումարը չի հավաքագրվելու:

3.5.5. Առանձին դեբիտորական պարտքի համար արժեզրկումից կորստի գումարը հավասար է դրա հաշվեկշռային արժեքի և փոխհատուցվող գումարի միջև տարբերությանը, իսկ փոխհատուցվող գումարը հավասար է այդ դեբիտորական պարտքի մարման գնահատված գումարի զեղչված արժեքին, ընդ որում, որպես զեղչման դրույք է օգտագործվում ընթացիկ տոկոսադրույքը, որը այլ տեղեկատվության բացակայության պայմաններում ընդունվում է հավասար ընթացիկ ժամանակաշրջանում լրացուցիչ փոխառության դիմաց Ընկերությունից պահանջվող տոկոսադրույքին:

IV. Աբոուվյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.5.6. Գեբիտորական պարտքերի պորտֆելի (խմբի) համար արժեզրկումից կորստի գումարը հավասար է դրանց անվանական գումարի և մարման գնահատված գումարի գեղչված արժեքի միջև տարբերությանը: Մարման գումարը և ժամկետները գնահատվում են նախորդ 3 տարիներին ձևավորված փաստացի տվյալների հիման վրա: Նշված գումարները ճշգրտվում են, եթե էական փոփոխություններ են կատարվել դեբիտորական պարտքերի հավաքագրման մեխանիզմներում:

3.5.7. Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկումից կորուստը նվազում է, և այդ նվազումը օբյեկտիվորեն կարելի է կապել արժեքի իջեցումից հետո տեղի ունեցած դեպքի հետ (օրինակ՝ դեբիտորական պարտքերի հավաքագրման կամ պարտապանի վճարունակության բարելավում), ապա դեբիտորական պարտքի կամ դեբիտորական պարտքերի պորտֆելի (խմբի) արժեքի իջեցումը հակադարձվում է: Հակադարձումը չպետք է հանգեցնի դեբիտորական պարտքի (դեբիտորական պարտքերի խմբի) այնպիսի հաշվեկշռային արժեքի, որը կգերազանցեր այն արժեքը, որը կլիներ, եթե այդ դեբիտորական պարտքի (դեբիտորական պարտքերի խմբի) արժեքի իջեցման հակադարձման ամսաթվի դրությամբ արժեզրկումը ճանաչված չլիներ:

3.5.8. Գեբիտորական պարտքը դուրս է գրվում հաշվեկշռից այն և միայն այն դեպքում, երբ Հիմնադրամը կորցնում է վերահսկողությունը պայմանագրային իրավունքների նկատմամբ, որոնք կազմում են այդ ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը): Հիմնադրամը կորցնում է այդ վերահսկողությունը, եթե այն իրացնում է պայմանագրով սահմանված օգուտների նկատմամբ իրավունքները, իրավունքների ուժի մեջ լինելու ժամկետը (հայցային վաղեմության) լրանում է կամ Հիմնադրամը հրաժարվում է այդ իրավունքներից:

3.6. Կրեդիտորական պարտքերի հաշվառումը

3.6.1. Որպես կրեդիտորական պարտք են դասակարգվում այն մարման ենթակա գումարները, որոնք ստեղծվում են Հիմնադրամի կողմից ուղղակիորեն պարտատիրոջից (կրեդիտորից) ապրանքներ կամ ծառայություններ գնելու միջոցով, ինչպես նաև այլ վճարման ենթակա գումարները: Սույն բաժնում նկարագրված մոտեցումները կիրառվում են նաև ստացված կանխավճարների հաշվառման նկատմամբ:

3.6.2. Կրեդիտորական պարտքը ճանաչվում է հաշվեկշռում այն և միայն այն դեպքում, երբ Հիմնադրամը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ, այսինքն՝ երբ առաջանում է պահանջի իրավունքը:

3.6.3. Սկզբնական ճանաչման պահին կրեդիտորական պարտքը չափվում է սկզբնական հաշվում նշված գումարով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գեղչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում կրեդիտորական պարտքը չափվում է գեղչված արժեքով:

3.6.4. Կրեդիտորական պարտքը դուրս է գրվում հաշվեկշռից այն և միայն այն դեպքում, երբ այն մարվում է, այսինքն՝ երբ պայմանագրով սահմանված պարտականությունը կատարվել է, չեղյալ է համարվել կամ լրացել է դրա ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

3.7. Դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի հաշվանցումը

3.7.1. Դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը հաշվանցվում են այն դեպքերում, երբ Ընկերությունը՝

ա) ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, և

բ) մտադիր է՝ կամ հաշվարկն իրականացնել (ակտիվը կամ պարտավորությունը մարել) զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

3.9. Պաշարներ(կարգավորվում է ՖՀՄՍ 2-ով)

3.9.1. Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը ներառում է ձեռքբերման, արտադրանքի վերամշակման բոլոր ծախսումները և պաշարները ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Իրացման զուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ենթադրվող գինն է՝ հանած համալրման ենթադրվող ծախսումները և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ենթադրվող ծախսումները:

3.9.2. Փոխադարձ փոխարինելի հանդիսացող պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «Առաջինը մուտք՝ առաջինը ելք» ԱՄԱԵ (ՖԻՖՈ) բանաձևով: Փոխադարձ փոխարկելի չհանդիսացող պաշարների միավորի ինքնարժեքը պետք է որոշվի դրանց կոնկրետ ծախսումների հստակ առանձնացման միջոցով:

Խ. Աբոուվյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.9.3. Պաշարների ինքնարժեքը իջեցվում է մինչև իրացման գույք արժեքի մակարդակ՝ ըստ տեսակների հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ: Ծառայություններ մատուցելու նպատակով պահվող նյութերը և այլ պաշարները չեն վերագնահատվում ինքնարժեքից ցածր, եթե ակնկալվում է, որ ծառայությունը, որի մատուցման համար դրանք օգտագործվելու են, վաճառվելու է ինքնարժեքին հավասար կամ գերազանցող գներով:

Պաշարների ինքնարժեքի՝ մինչև իրացման գույք արժեք ցանկացած դուրս գրում ճանաչվում է ծախս այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ կատարվել է ինքնարժեքի իջեցումը: Պաշարների նախկինում դուրս գրված գումարի ցանկացած վերականգնում, որը առաջանում է իրացման գույք արժեքի բարձրացումից, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ կատարվում է բարձրացումը:

3.9.1. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

3.9.1.1. Որպես դրամական միջոցներ են ճանաչվում դրամարկղում առկա կանխիկ դրամը, Հայաստանի Հանրապետության և այլ պետությունների բանկերում տեղաբաշխված ընթացիկ հաշիվներում առկա մնացորդները (ազգային արժույթով և արտարժույթով) և ներդրված ավանդները որոնց մարման ժամկետը չի գերազանցում 3 ամիսը ներդրման պահից սկսած:

3.10. Ներդրում դուստր կազմակերպությունում

Դուստր կազմակերպությունները Ընկերության կողմից վերահսկվող կազմակերպություններն են: Վերահսկողությունը գործում է, երբ Ընկերությունը, ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն, ունի կազմակերպության ֆինանսական և գործառնական քաղաքականությունը որոշելու կարողություն՝ դրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում դուստր կազմակերպությունում կատարվող ներդրումները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները՝ վերահսկողությունը սկսելու ամսաթվից մինչև վերահսկողությունը դադարելու ամսաթիվը:

3.11. Արտարժույթային գործարքներ

3.11.1. Արտարժույթով գործարքները սկզբնական ճանաչման պահին գրանցվում են ՀՀ դրամով՝ գործարքի օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀԿԲ) կողմից սահմանված հաշվարկային փոխարժեքով:

3.11.2. Հաշվապահական հաշվեկշռում արտացոլված ոչ դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են հազար դրամով՝ կիրառելով ՀՀ ԿԲ փոխարժեքը հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ:

3.11.3. Արտարժույթային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից զոյացող օգուտն ու վնասը գույք արժեքով արտացոլվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

3.11.4. Արտարժույթային գործարքները հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության մեջ արտացոլվում են գործարքի օրվա դրությամբ ՀՀ ԿԲ փոխարժեքով:

3.12. Փոխառության ծախսումներ

3.12.1. Փոխառության ծախսումները տոկոսների վճարման և այլ ծախսումներն են, որոնք Հիմնադրամը կատարում է՝ կապված փոխառու միջոցների ստացման հետ:

3.12.2. Փոխառության ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում կատարվում (հաշվեգրվում) են, բացի 3.12.3. կետում նշված դեպքերի:

3.12.3. Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն կապված են որակավորվող ակտիվի ձեռք բերման, կառուցման կամ արտադրության հետ, կապիտալացվում են որպես տվյալ ակտիվին վերագրվող ծախսումների (ինքնարժեքի) մի մաս:

3.12.4. Հատկապես որակավորվող ակտիվ ձեռք բերելու (կառուցելու, արտադրելու) նպատակով փոխ առնված միջոցների գծով փոխառության ծախսումների գումարը, որը ենթակա է այդ ակտիվի վրա կապիտալացման, որոշվում է տվյալ ժամանակաշրջանում փոխառության իրական (փաստացի) ծախսումների և այդ փոխառության ժամանակավոր ներդրումից ստացվող եկամտի տարբերությամբ:

Խ. Աբոովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Որակավորվող ակտիվը այն ակտիվն է, որին անհրաժեշտ է ժամանակի մի զգալի հատված, որպեսզի այն պատրաստ լինի ըստ նշանակության օգտագործման կամ վաճառքի համար:

3.12.5. Այնքանով, որքանով որ միջոցները հիմնականում փոխ են առնվում և օգտագործվում են որակավորվող ակտիվի ձեռք բերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով, կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը որոշվում է այդ ակտիվի վրա օգտագործված գումարների նկատմամբ կապիտալացման դրույքը կիրառելով: Կապիտալացման դրույքը տվյալ ժամանակաշրջանում Ընկերության չմարված փոխառությունների նկատմամբ կիրառվող փոխառության ծախսումների կշռված միջինն է, բացի հատկապես որակավորվող ակտիվի ձեռք բերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով կատարված փոխառություններից: Սեկ հաշվետու ժամանակաշրջանում կապիտալացված փոխառության ծախսումների գումարը չպետք է գերազանցի այդ ժամանակաշրջանում կատարված փոխառության ծախսումներին:

3.12.6. Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը, որպես որակավորվող ակտիվի արժեքի մի մաս, սկսվում է, երբ.

ա) ակտիվի ձեռք բերման, կառուցման, արտադրության համար օգտագործվում է գումար,

բ) կատարվում են փոխառության ծախսումներ, և

գ) ընթացքի մեջ է այն աշխատանքը, որն անհրաժեշտ է ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար:

3.12.7. Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը կասեցվում է, երբ երկարաձգված ժամանակահատվածի ընթացքում ակտիվի վրա կատարվող աշխատանքներն ընդհատվում են:

3.12.8. Փոխառության ծախսումների կապիտալացումը դադարեցվում է, երբ որակավորվող ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար անհրաժեշտ աշխատանքները հիմնականում կատարված են:

3.13. Էական սխալներ

3.13.1. Էական սխալներ՝ ընթացիկ ժամանակաշրջանում բացահայտված սխալներն են, որոնք այնպիսի նշանակություն ունեն, որ նախորդ մեկ կամ ավելի ժամանակաշրջանների ֆինանսական հաշվետվությունները չեն կարող այլևս արժանահավատ համարվել՝ իրենց ներկայացման ամսաթվի դրությամբ:

3.13.2. Նախորդող ժամանակաշրջաններին վերաբերող էական սխալների ուղղման գումարը արտացոլվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի հաշվետվությունում, ճշտելով չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդը: Համեմատելի տեղեկատվությունը վերաներկայացվում է՝ քանի դեռ դա իրագործելի է:

3.14. Փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում

3.14.1. Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխության հետևանքը ներգրավվում է գուտ շահույթի կամ վնասի որոշման մեջ.

ա) փոփոխման ժամանակաշրջանում՝ եթե փոփոխությունն ազդում է միայն հաշվետու ժամանակաշրջանի վրա, կամ

բ) փոփոխման ժամանակաշրջանում և հետագա ժամանակաշրջաններում, եթե փոփոխությունն ազդում է երկուսի վրա էլ:

3.14.2 Այն դեպքերում, երբ դժվար է տարբերակել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխությունից, այն դիտվում է որպես հաշվառման գնահատման փոփոխություն՝ համապատասխան բացահայտմամբ:

3.15. Փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ

3.15.1. Հիմնադրամի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը փոփոխվում է, երբ հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող օրենսդրության մեջ տեղի են ունեցել փոփոխություններ, կամ եթե այդ փոփոխությունը նպաստում է Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում տնտեսական գործունեության դեպքերի և գործառնությունների առավել ճշգրիտ ներկայացմանը:

3.15.2. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ չեն համարվում.

Խ. Աբրովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

ա) հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընդունումը տնտեսական գործունեության այնպիսի դեպքերի և գործարքների համար, որոնք իրենց բովանդակությամբ տարբերվում են նախորդ տնտեսական գործունեության դեպքերից և գործարքներից,

բ) նոր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընդունում՝ տնտեսական գործունեության դեպքերի և գործարքների համար, որոնք առաջ տեղի չեն ունեցել կամ հանդիսացել են ոչ էական:

3.15.3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը, որը կատարվում է հաշվապահական հաշվառման ազգային ստանդարտի ընդունման հետ կապված, կիրառվում է ըստ անցումային դրույթների, եթե այդպիսիք կան տվյալ հաշվապահական հաշվառման ազգային ստանդարտում: Անցումային դրույթների բացակայության դեպքում, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը կիրառվում է ըստ 3.15.4 կետում սահմանված մոտեցման:

3.15.4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը կիրառվում է հետընթաց, եթե նախորդ ժամանակաշրջանին վերաբերող ցանկացած ճշգրտումից առաջացող գումար խելամտորեն որոշելի է: Յուրաքանչյուր առաջացող ճշգրտում հաշվետու ժամանակաշրջանի հաշվետվությունում ներկայացվում է որպես չբաշխված շահույթի սկզբնական մնացորդի ճշգրտում: Համեմատելի տեղեկատվությունը վերաներկայացվում է, քանի դեռ դա իրագործելի է:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը կիրառվում է առաջընթաց, երբ գումարը, որը համաձայն վերը նշված պարբերության ենթակա է արտացոլման որպես հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբնական մնացորդի ճշգրտում, հնարավոր չէ խելամտորեն որոշել:

3.16. Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումները (կարգավորվում է ՖՀՄՄ 19-ով)

3.16.1. Աշխատակիցների հատուցումները աշխատակիցների կողմից մատուցված ծառայության դիմաց Հիմնադրամի կողմից ցանկացած ձևով տրվող հատուցումներն են:

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումները աշխատակիցների հատուցումներն են (բացի ազատման նպաստներից և սեփական կապիտալի գործիքներով (կամ դրանց հետ կապված) հատուցումներից), որոնք ամբողջությամբ ենթակա են վճարման այն ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցում են համապատասխան ծառայությունը:

3.16.2 Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումները ներառում են այնպիսի հոդվածներ, ինչպիսիք են՝

ա) աշխատավարձերը և սոցիալական ապահովության մասհանումները (վճարները),

բ) կարճաժամկետ փոխհատուցելի բացակայությունները (ինչպիսիք են, օրինակ, վճարովի տարեկան արձակուրդները և հիվանդության հետ կապված վճարովի արձակուրդները), երբ ակնկալվում է, որ բացակայությունները տեղի կունենան այն ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան աշխատանքային ծառայությունը,

գ) շահույթի բաշխումները և պարգևավճարները, որոնք ենթակա են վճարման այն ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունը, և

դ) ոչ դրամային հատուցումները (օրինակ՝ բուժապասարկում, բնակարանով և ավտոմեքենայով ապահովում, անվճար կամ մասնակի վճարումով ապրանքներ կամ ծառայություններ) ընթացիկ ժամանակաշրջանում աշխատող աշխատակիցների համար:

3.16.3. Երբ աշխատակիցը հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Հիմնադրամին մատուցել է ծառայություն, Հիմնադրամը, աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չզեղված գումարները, որոնք ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց, ճանաչում է՝

ա) որպես պարտավորություն՝ արդեն վճարված գումարները հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չզեղված գումարը, Հիմնադրամը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի, օրինակ, ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի, և

բ) որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման այլ ստանդարտներով պահանջվում կամ թույլատրվում է հատուցումների գումարը ներառել մեկ այլ ակտիվի արժեքի մեջ (օրինակ, ՀՀՀՀՄ 2 «Պաշարներ» և ՀՀՀՀՄ 16 «Հիմնական միջոցներ»):

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.16.4. Հիմնադրամը փոխհատուցելի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների հատուցումների ակնկալվող ծախսումները, ըստ 3.16.2 կետի, ճանաչում է՝

ա) կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ տարեկան արձակուրդը)՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքները ապագա փոխհատուցելի բացակայությունների նկատմամբ, և

բ) չկուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ ժամանակավոր անաշխատունակությունը)՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

3.16.5. Հիմնադրամը կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով ակնկալվող ծախսումները չափում է որպես լրացուցիչ գումար, որը Հիմնադրամը ակնկալում է վճարել որպես հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ կուտակված չօգտագործված իրավունքների արդյունք:

3.16.6. Ընկերությունը շահույթի բաշխումների և պարգևավճարների վճարման ակնկալվող ծախսումները ճանաչում են 3.16.3 կետի համաձայն, և միայն այն ժամանակ, երբ՝

ա) Հիմնադրամը ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և

բ) պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ կազմակերպությունը ոչ մի իրատեսական հնարավորություն չունի վճարում չկատարելու:

3.17 Հասույթներ (կարգավորվում է ՖՀՄՄ 18-ով)

3.17.1. Հասույթը հաշվետու ժամանակաշրջանում Ընկերության սովորական գործունեությունից առաջացող տնտեսական օգուտների համախառն ներհոսքն է, որը հանգեցնում է սեփական կապիտալի աճի, բացառությամբ մասնակիցների կողմից սեփական կապիտալում կատարված ներդրումների հետևանքով սեփական կապիտալի աճի:

3.17.2. Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով:

3.17.3. Երբ ծառայությունների մատուցման գործարքի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, գործարքից հասույթը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ գործարքի ավարտման աստիճանի հիման վրա: Գործարքի արդյունքը կարելի է արժանահավատորեն գնահատել, եթե բավարարվեն հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը.

բ) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն հիմնադրամ.

գ) հնարավոր է արժանահավատորեն որոշել հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործարքի ավարտման աստիճանը, և՝

դ) հնարավոր է արժանահավատորեն որոշել գործարքի կատարման ժամանակ արված և գործարքն ավարտելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

3.17.4. Գործարքի ավարտվածության աստիճանը որոշվում է ներքոթվարկյալ մեթոդներից որևէ մեկով (Ընկերությունը կիրառում է այն մեթոդը, որով հնարավոր է առավել արժանահավատորեն չափել մատուցված ծառայությունները)՝

ա) կատարված աշխատանքների ուսումնասիրություն.

բ) տվյալ ամսաթվի դրությամբ մատուցված ծառայությունների ծավալի և մատուցվելիք ծառայությունների ամբողջ ծավալի հարաբերակցություն, կամ՝

գ) տվյալ ամսաթվի դրությամբ կատարված ծախսումների և գործարքի գնահատված ընդհանուր ծախսումների ծավալի հարաբերակցությունը:

3.17.5. Երբ ծառայությունների մատուցման գործարքի արդյունքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել, հասույթը ճանաչվում է միայն ճանաչված այն ծախսերի չափով, որոնք կփոխհատուցվեն:

3.17.6. Հիմնադրամի կողմից մատուցված ծառայությունների իրացումից հասույթը ճանաչվում է դրանց մատուցմանը զուգընթաց:

3.18 Կանոնադրական կապիտալ

3.18.1. Ընկերության կանոնադրական կապիտալը չափվում է թողարկված բաժնետոմսերի դիմաց ստացված դրամական մուտքերով և ներդրումային գույքով:

3.19. Ակտիվների արժեզրկում (Կարգավորվում է ՖՀՄՄ 36-ով)

3.19.1. Սույն բաժնում նշված մոտեցումները կիրառվում են բոլոր ակտիվների արժեզրկումը (Արժեզրկումից կորուստ՝ այն գումարը, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումար՝ ակտիվի վաճառքի գուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնը:

Օգտագործման արժեք՝ դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա (զեղչված) արժեքը, որոնց առաջացումն ակնկալվում է ակտիվի շարունակական օգտագործումից և օտարումից՝ նրա օգտակար ծառայության վերջում:

Վաճառքի գուտ գին՝ այն գումարը, որը կարելի է ստանալ ակտիվի վաճառքից իրազեկ և պատրաստակամ կողմերի միջև «պարզաձև ձեռքի հեռավորության» գործարքում՝ հանած օտարման ծախսումները) հաշվառելիս, բացառությամբ՝

ա) պաշարների (ՄՀՄ 2 «Պաշարներ» ստանդարտ),

բ) կառուցման պայմանագրերից առաջացող ակտիվների (ՄՀՄ 11 «Կառուցման պայմանագրեր» ստանդարտ),

գ) հետաձգված հարկային ակտիվների (ՄՀՄ12 «Շահութահարկ» ստանդարտ),

դ) աշխատակիցների հատուցումներից առաջացող ակտիվների (ՄՀՄ19 «Աշխատակիցների հատուցումներ» ստանդարտ),

ե) ֆինանսական ակտիվների, որոնք ներառված են ՄՀՄ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումը և ներկայացումը» ստանդարտի գործողության ոլորտում, և

զ) իրական արժեքով չափվող ներդրումային գույքի (ՄՀՄ40 «Ներդրումային գույք» ստանդարտ):

3.19.2. Հիմնադրամը յուրաքանչյուր հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գնահատում է, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ գոյություն ունի, ապա Հիմնադրամը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

3.19.3. Գնահատելիս, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել, Ընկերությունը պետք է դիտարկի առնվազն հետևյալ հայտանիշները.

Տեղեկատվության արտաքին աղբյուրներ.

ա) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում ակտիվի շուկայական արժեքը նվազել է զգալիորեն ավելի մեծ չափով, քան կակնկալվեր որոշակի ժամանակ անցնելու կամ սովորական օգտագործման արդյունքում.

բ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում տեղի են ունեցել կամ մոտ ապագայում տեղի կունենան կազմակերպության համար անբարենպաստ հետևանք ունեցող նշանակալի փոփոխություններ այն տեխնոլոգիական, շուկայական, տնտեսական կամ իրավական միջավայրում, որտեղ գործում է Հիմնադրամը, կամ այն շուկայում, որի համար նախատեսված է տվյալ ակտիվը.

գ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում շուկայական տոկոսադրույքները կամ ներդրումների շուկայական այլ հատույցադրույքները (**Հատույցադրույք**՝ գործունեությունից ստացված շահույթը հարաբերած գործունեությունում օգտագործված ակտիվների կամ ներդրումների արժեքին (արտահայտված տոկոսներով)) աճել են, և հավանական է, որ այդ աճը կազդի զեղչման դրույքների վրա, որոնք կիրառվում են ակտիվի օգտագործման արժեքը հաշվարկելիս, և էականորեն կնվազեցնի ակտիվի փոխհատուցվող գումարը.

դ) գուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է, քան նրա շուկայական կապիտալացումը (**Շուկայական կապիտալացում**՝ ընկերության արժեքն է՝ որոշված որպես նրա շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետոմսերի քանակի և դրանց ընթացիկ շուկայական արժեքի արտադրյալ).

Տեղեկատվության ներքին աղբյուրներ.

IV. Աբոտվյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

ե) վկայություն կա ակտիվի բարոյական մաշվածության կամ ֆիզիկական վնասվածության վերաբերյալ.

զ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում տեղի են ունեցել կամ ակնկալվում է, որ մոտ ապագայում տեղի կունենան Հիմնադրամի համար անբարենպաստ հետևանք ունեցող նշանակալի փոփոխություններ ակտիվի ներկա կամ ակնկալվող օգտագործման աստիճանի (ինտենսիվության) և եղանակի մեջ: Այս փոփոխությունները ներառում են ծրագրեր՝ ակտիվը նախապես ակնկալվող ամսաթվից շուտ օտարելու կամ այն գործառնությունը ընդհատելու կամ վերակառուցելու վերաբերյալ, որին պատկանում է այդ ակտիվը, և

է) ներքին հաշվետվական համակարգը վկայում է, որ ակտիվի տնտեսական ցուցանիշները ավելի ցածր են կամ կլինեն ավելի ցածր, քան ակնկալվում էր:

3.19.4. Ակտիվի օգտագործման արժեքի գնահատումը ներառում է հետևյալ քայլերը.

ա) դրամական միջոցների ապագա ներհոսքերի և արտահոսքերի գնահատումը, որոնք առաջանալու են ակտիվի շարունակական օգտագործումից և նրա վերջնական օտարումից,

բ) նշված դրամական միջոցների ապագա հոսքերի նկատմամբ ընդունելի (տեղին) գեղձման դրույքի կիրառումը:

3.19.5. Օգտագործման արժեքը չափելիս.

ա) դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները հիմնվում են պատճառաբանված և օժանդակող ենթադրությունների վրա, որոնք ներկայացնում են ղեկավարության լավագույն գնահատականը այն տնտեսական պայմանների վերաբերյալ, որոնք գոյություն կունենան ակտիվի մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում: Առավել մեծ կարևորություն է տրվում արտաքին վկայություններին,

բ) դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները հիմնվում են ամենավերջին ֆինանսական նախահաշիվների (ծրագրերի) վրա, որոնք հաստատվել են ղեկավարության կողմից: Նախահաշիվների (ծրագրերի) վրա հիմնված կանխատեսումները ընդգրկում են առավելագույնը հինգ տարվա ժամանակաշրջան, եթե հնարավոր չէ հիմնավորել ավելի երկար ժամանակաշրջանի ընդգրկումը, և

գ) դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումները, որոնք վերաբերում են ամենավերջին ֆինանսական նախահաշիվներով (ծրագրերով) նախատեսված ժամանակաշրջաններից հետո ընկած ժամանակաշրջաններին, գնահատվում են ֆինանսական նախահաշիվների (ծրագրերի) վրա հիմնված կանխատեսումների էքստրապոլյացիայի միջոցով՝ հետագա տարիների համար օգտագործելով կայուն կամ նվազող աճի տեմպը, եթե հնարավոր չէ հիմնավորել ավելացող աճի տեմպը: Օգտագործվող աճի տեմպը չի գերազանցում երկարաժամկետ աճի միջին տեմպին այն արտադրանքների, արտադրության ճյուղերի կամ երկրի (երկրների) համար, որտեղ գործում է կազմակերպությունը, կամ այն շուկաների համար, որտեղ ակտիվն օգտագործվում է, եթե հնարավոր չէ հիմնավորել ավելի բարձր տեմպ:

3.19.6. Դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումները պետք է ներառեն՝

ա) ակտիվի շարունակական օգտագործումից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերի կանխատեսումները.

բ) դրամական միջոցների արտահոսքերի կանխատեսումները, որոնք անհրաժեշտաբար առաջանում են ակտիվի շարունակական օգտագործումից դրամական միջոցների ներհոսքեր ապահովելու նպատակով (ներառյալ ակտիվը օգտագործման համար նախապատրաստելու նպատակով դրամական միջոցների արտահոսքերը), և որոնք կարող են պատճառաբանված և հետևողական հիմունքով ուղղակիորեն վերագրվել կամ բաշխվել տվյալ ակտիվին, և

գ) դրամական միջոցների զուտ հոսքերը, եթե այդպիսիք կան, որոնք ստացվելու են (կամ վճարվելու են) ակտիվի օտարման դիմաց՝ նրա օգտակար ծառայության ավարտին:

3.19.7. Դրամական միջոցների ապագա հոսքերը գնահատվում են՝ հաշվի առնելով ակտիվի ընթացիկ վիճակը: Դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումները չեն ներառում դրամական միջոցների գնահատված ապագա ներհոսքերն ու արտահոսքերը, որոնց առաջացումն ակնկալվում է՝

ա) ապագա վերակառուցումից, որի իրականացման պարտավորությունը կազմակերպությունը դեռևս չի ստանձնել, կամ

բ) ապագա կապիտալ բնույթի ծախսումներից, որոնք բարելավելու կամ կատարելագործելու են ակտիվն այնպես, որ գերազանցվելու են ակտիվի՝ սկզբնապես գնահատված նորմատիվային ցուցանիշները:

3.19.8. Դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումները չեն ներառում՝

Խ. Աբրովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

ա) ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների ներհոսքերը կամ արտահոսքերը, և

բ) շահութահարկի գծով մուտքերը կամ վճարումները:

3.19.9. Ակտիվի օտարման դիմաց՝ նրա օգտակար ծառայության ավարտին ստացվելիք (կամ վճարվելիք) դրամական միջոցների զուտ հոսքերի գնահատված մեծությունը հավասար է այն գումարին, որը Ընկերությունն ակնկալում է ստանալ ակտիվի օտարումից՝ իրազեկ և պատրաստակամ կողմերի միջև «պարզած ձեռքի հեռավորության» գործարքում՝ օտարման գնահատված ծախսումները հանելուց հետո:

3.19.10. Ձեռչման դրույքը (դրույքները) այն դրույքն (դրույքներն) է՝ առանց հաշվի առնելու հարկման ազդեցությունը, որն արտացոլում է դրամի արժեքը ժամանակի մեջ, ինչպես նաև տվյալ ակտիվին հատուկ ռիսկերի ընթացիկ շուկայական գնահատումները: Ձեռչման դրույքը (դրույքները) չի արտացոլում այն ռիսկերը, որոնց գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումները արդեն ճշգրտվել են:

3.19.11. Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը այն և միայն այն դեպքում, եթե ակտիվի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից: Այդ նվազումն իրենից ներկայացնում է արժեզրկումից կորուստ:

3.19.12. Արժեզրկումից կորուստը անմիջապես ճանաչվում է որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը, համաձայն Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների, հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով (օրինակ՝ համաձայն ՀՀՀՄ 16 «Հիմնական միջոցներ» ստանդարտի թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցման): Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից ցանկացած կորուստ դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման այդ ստանդարտի:

3.19.13. Երբ արժեզրկումից կորստի գնահատված գումարն ավելի մեծ է, քան նույն ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը, ապա Ընկերությունը ճանաչում է պարտավորություն այն և միայն այն դեպքում, եթե դա պահանջվում է Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով:

3.19.14. Արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեգրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

3.19.15. Եթե առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել, ապա փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է առանձին ակտիվի համար: Եթե հնարավոր չէ գնահատել առանձին ակտիվի փոխհատուցվող գումարը, Ընկերությունը որոշում է այն դրամաստեղծ միավորի (**Դրամաստեղծ միավոր**)՝ ակտիվների փոքրագույն որոշելի (հղենտիֆիկացվող) խումբ, որը շարունակական օգտագործումից առաջացնում է դրամական միջոցների ներհոսքեր, որոնք մեծապես անկախ են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից) փոխհատուցվող գումարը, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը (ակտիվի դրամաստեղծ միավոր):

3.19.16. Եթե ակտիվի կամ ակտիվների խմբի մատուցված ծառայությունների համար գոյություն ունի գործող շուկա, ապա այդ ակտիվը կամ ակտիվների խումբը դիտարկվում է որպես դրամաստեղծ միավոր, եթե նույնիսկ այդ ծառայությունն ամբողջությամբ կամ մասամբ օգտագործվում է ներքին նպատակների համար: Եթե դա այդպես է, ապա պետք է օգտագործվի ղեկավարության՝ ծառայության ապագա շուկայական գների լավագույն գնահատականը՝

ա) երբ, այդ դրամաստեղծ միավորի օգտագործման արժեքը որոշելու համար, գնահատվում են դրամական միջոցների այն ապագա ներհոսքերը, որոնք վերաբերում են այդ ծառայության՝ ներքին նպատակների համար օգտագործմանը, և

բ) երբ, այլ դրամաստեղծ միավորների օգտագործման արժեքը որոշելու համար, գնահատվում են դրամական միջոցների այն ապագա արտահոսքերը, որոնք վերաբերում են այդ ծառայության՝ ներքին նպատակների համար օգտագործմանը:

3.19.17. Նույն ակտիվի կամ նմանատիպ ակտիվների դրամաստեղծ միավորը որոշվում է հետևողականորեն՝ մի ժամանակաշրջանից մյուսը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ փոփոխությունը հիմնավորված է:

3.19.18. Դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է որոշվի այն եղանակին համահունչ, որով որոշվում է դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը:

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.19.19. Ընկերությունը յուրաքանչյուր հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գնահատում է, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվի գծով նախորդ տարիներին ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ գոյություն ունի, ապա Հիմնադրամը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

3.19.20. Գնահատելիս, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվի գծով նախորդ տարիներին ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է, Հիմնադրամը դիտարկում է առնվազն հետևյալ հայտանիշները.

Տեղեկատվության արտաքին աղբյուրներ.

ա) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում ակտիվի շուկայական արժեքը զգալիորեն աճել է,

բ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում տեղի են ունեցել կամ մոտ ապագայում տեղի կունենան կազմակերպության համար բարենպաստ հետևանք ունեցող նշանակալի փոփոխություններ այն տեխնոլոգիական, շուկայական, տնտեսական կամ իրավական միջավայրում, որտեղ գործում է Հիմնադրամը, կամ այն շուկայում, որի համար նախատեսված է տվյալ ակտիվը,

գ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում շուկայական տոկոսադրույքները կամ ներդրումների շուկայական այլ հատույցադրույքները նվազել են, և հավանական է, որ այդ նվազումը կազդի զեղչման դրույքների վրա, որոնք կիրառվում են ակտիվի օգտագործման արժեքը հաշվարկելիս և էականորեն կմեծացնի ակտիվի փոխհատուցվող գումարը,

Տեղեկատվության ներքին աղբյուրներ.

դ) տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում տեղի են ունեցել կամ ակնկալվում է, որ մոտ ապագայում տեղի կունենան Հիմնադրամի համար բարենպաստ հետևանք ունեցող նշանակալի փոփոխություններ ակտիվի ներկա կամ ակնկալվող օգտագործման աստիճանի (ինտենսիվության) և եղանակի մեջ: Այս փոփոխությունները ներառում են կապիտալ բնույթի ծախսումներ, որոնք բարելավելու կամ կատարելագործելու են ակտիվն այնպես, որ գերազանցվեն ակտիվի՝ սկզբնապես գնահատված տնտեսական ցուցանիշները, կամ այն գործառնությունը ընդհատելու կամ վերակառուցելու պարտականությունը, որին պատկանում է այդ ակտիվը, և

ե) ներքին հաշվետվական համակարգը վկայում է, որ ակտիվի տնտեսական ցուցանիշները ավելի բարձր են կամ կլինեն ավելի բարձր, քան ակնկալվում էր:

3.19.21. Ակտիվի գծով նախորդ տարիներին ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն և միայն այն դեպքում, եթե, սկսած այն պահից, երբ վերջին անգամ ճանաչվել էր արժեզրկումից կորուստ կամ հակադարձվել էր արժեզրկումից կորուստը, տեղի են ունեցել փոփոխություններ ակտիվի փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Եթե դա այդպես է, ապա ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելացվում է մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը: Այս ավելացումն իրենից ներկայացնում է արժեզրկումից կորստի հակադարձում:

3.19.22. Արժեզրկումից կորստի հակադարձման հետևանքով ակտիվի ավելացած հաշվեկշռային արժեքը չպետք է գերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան ամորտիզացիայի կամ մաշվածության), եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի գծով ճանաչված չլինել արժեզրկումից կորուստ:

3.19.23. Ակտիվի գծով արժեզրկումից կորստի հակադարձումը անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը, համաձայն Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման մեկ այլ ստանդարտի, հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով (օրինակ՝ համաձայն ՀՀՀՀՍ 16 «Հիմնական միջոցներ» ստանդարտի թույլատրելի այլընտրանքային մոտեցման): Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում պետք է դիտվի որպես վերագնահատումից արժեքի աճ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների:

3.19.24. Արժեզրկումից կորստի հակադարձումը ճանաչելուց հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեգրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

3.19.25. Դրամատեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորստի հակադարձումը, այդ միավորի ակտիվների հաշվեկշռային արժեքն ավելացնելու նպատակով, բաշխվում է հետևյալ ձևով.

Խ. Աբոուվյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

ա) ակտիվներին, համամասնական հիմունքով՝ հիմք ընդունելով այդ միավորի յուրաքանչյուր ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը:

Հաշվեկշռային արժեքների այդ ավելացումները դիտվում են որպես առանձին ակտիվների գծով արժեզրկումից կորստի հակադարձում և ճանաչվում են պարագրաֆ 3.19.23 կետի համաձայն:

3.19.26. Դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորստի հակադարձումը 3.19.25 կետի համաձայն բաշխելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չպետք է մեծ լինի, քան հետևյալ մեծություններից նվազագույնը՝

ա) նրա փոխհատուցվող գումարը (եթե այն հնարավոր է որոշել), և

բ) հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով նախորդ տարիներին ճանաչված չլինի արժեզրկումից կորուստ:

Արժեզրկումից կորստի հակադարձման գումարը, որն այլապես բաշխվելու էր այդ ակտիվին, համամասնական հիմունքով բաշխվում է միավորի այլ ակտիվներին:

3.20. Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքեր (կարգավորվում է ՖՀՄՄ 10-ով)

3.20.1. Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքերը այն բարենպաստ և ոչ բարենպաստ դեպքերն են, որոնք տեղի են ունենում հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի և այն ամսաթվի միջև ընկած ժամանակաշրջանում, երբ ֆինանսական հաշվետվությունները վավերացվում (ստորագրվում) են ներկայացնելու (օրենսդրությամբ սահմանված հասցեներով) համար: Տարբերակվում է դեպքերի երկու տեսակ՝

ա) դեպքեր, որոնք հաստատում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունեցող պայմանները (իրավիճակը) **(հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող ճշգրտող դեպքեր)**, և՝

բ) դեպքեր, որոնք ցույց են տալիս հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո առաջացած պայմանները (իրավիճակը) **(հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող չճշգրտող դեպքեր)**:

3.20.2. Հիմնադրամը ճշգրտում է իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցած ճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

3.20.3. Հիմնադրամը չի ճշգրտում իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցած չճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

3.20.4. Եթե շահաբաժինները առաջադրվում կամ հայտարարվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, Հիմնադրամը չի ճանաչում այդ շահաբաժինները որպես պարտավորություն՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ:

3.21. Գործառնական վարձակալություն

3.21.1. Գործառնական վարձակալությունը ֆինանսական վարձակալություն չհանդիսացող վարձակալություն է, այսինքն՝ այնպիսի վարձակալություն է, որի դեպքում վարձակալին չեն փոխանցվում վարձակալված ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները:

3.21.2. Գործառնական վարձակալության տրված ակտիվները ճանաչվում են վարձատուի հաշվեկշռում:

3.21.3. Որպես վարձակալ, գործառնական վարձակալության գծով վարձավճարները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են որպես ծախսում գծային հիմունքով, եթե մեկ այլ սխտեմատիկ հիմունք ավելի լավ չի ներկայացնում ակտիվի օգտագործումից օգուտների ստացման ժամանակային գրաֆիկը:

3.21.4. Որպես վարձատու, վարձակալական եկամուտը (բացառությամբ մատուցված ծառայություններից գծով եկամուտներից) վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում է գծային հիմունքով, եթե մեկ այլ սխտեմատիկ հիմունք ավելի լավ չի ներկայացնում վարձակալության տրված ակտիվներից օգուտների ստացման ժամանակային գրաֆիկը: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները, որոնք հատուկ կատարվել են գործառնական վարձակալությունից եկամուտ վաստակելու նպատակով, հետաձգվում և բաշխվում են վարձակալության ժամկետի ընթացքում՝ վարձակալական եկամտի ճանաչմանը համամասնորեն:

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.22. Պետական շնորհների հաշվառումը (կարգավորվում է ՖՀՄՄ 20-ով)

3.22.1. Պետական շնորհները (**Պետական շնորհներ**` պետության կողմից միջոցների փոխանցման ձևով կազմակերպությանը տրվող օգնություն է` անցյալում կամ ապագայում կազմակերպության գործառնական գործունեությանը վերաբերող որոշակի պայմանների դիմաց: Դրանք բացառում են պետական օգնության այն ձևերը, որոնք չեն կարող հիմնավորված կերպով արժեքավորվել, ինչպես նաև պետության հետ գործարքները, որոնք չեն կարող առանձնացվել կազմակերպության բնականոն առևտրային գործարքներից:

Պետություն` կառավարությունն է, համապատասխան գերատեսչություններն, պետական մարմիններն, տեղական ինքնակառավարման մարմիններն:

Պետական օգնություն` պետության կողմից իրականացվող միջոցառում է, որի նպատակն է տնտեսական արտոնությունների տրամադրումը յուրահատուկ կազմակերպությանը կամ որոշակի չափանիշների բավարարող մի շարք կազմակերպություններին: Պետական օգնությունը չի ներառում այն արտոնությունները, որոնք տրվում են միայն անուղղակիորեն` առևտրային գործունեության ընդհանուր պայմաններին նպաստող միջոցառումների ձևով, ինչպիսիք են որոշակի (օրինակ` զարգացող) շրջաններում ենթակառուցվածքների ապահովումը կամ մրցակիցների նկատմամբ առևտրային սահմանափակումների կիրառումը:

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ` պետական շնորհներ են, որոնց հիմնական պայմանն այն է, որ շնորհ ստացող կազմակերպությունը պետք է գնի, կառուցի կամ այլ կերպ ձեռք բերի երկարաժամկետ ակտիվներ:

Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ` պետական այլ շնորհներն են, որոնք չեն վերաբերում ակտիվներին), ներառյալ ոչ դրամային շնորհները, ճանաչվելու և չափվում են իրենց իրական արժեքով այն դեպքերում, երբ կա հիմնավորված երաշխիք, որ.

ա) Ընկերությունը կատարելու է դրան կից պայմանները, և

բ) շնորհները ստացվելու են:

3.22.2. Պետական շնորհները ճանաչվում են որպես եկամուտ սխտեմատիկ հիմունքով այն ժամանակաշրջաններում, որոնց ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար ստացվել են այդ շնորհները և դրանք ուղղակիորեն չեն կրեդիտագրվում սեփական կապիտալին: Օրինակ` ամորտիզացվող (մաշվող) ակտիվներին վերաբերող շնորհները ճանաչվում են որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանների ընթացքում և այն համամասնություններով, ըստ որոնց հաշվարկվում է այդ ակտիվների մաշվածությունը:

3.22.3. Պետական շնորհը, որը հատկացվում է Հիմնադրամին ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն` առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ այն դառնում է ստացման ենթակա գումար (դեբիտորական պարտք):

3.22.4. Երբեմն որոշակի պայմանների չկատարման դեպքում պետական շնորհները դառնում են վերադարձման ենթակա: Պետական շնորհը, որը դառնում է վերադարձման ենթակա, հաշվառման մեջ արտացոլվում է որպես հաշվառման գնահատումների վերանայում:

Եկամուտներին վերաբերող շնորհների վերադարձումը առաջին հերթին կատարվում է տվյալ շնորհի հետ կապված չմարված հետաձգված (դեռևս եկամուտ չճանաչված) կրեդիտային մնացորդի հաշվին: Այնքանով, որքանով վերադարձման ենթակա գումարը գերազանցում է այդպիսի հետաձգված կրեդիտային մնացորդը, կամ եթե հետաձգված կրեդիտային մնացորդ չկա, ապա վերադարձումը անմիջապես ճանաչվում է որպես ծախս:

Ակտիվին վերաբերող շնորհների վերադարձումը արտացոլվում է հետաձգված եկամուտների կրճատման միջոցով` վերադարձման գումարի չափով: Երբ հետաձգված եկամտի մեծությունը չի բավարարում շնորհի վերադարձմանը, չբավարարող մասի չափով այն ճանաչվում է որպես ծախս:

3.22.4. Ընկերության ստացած շնորհները (անհատույց միջոցները), որոնք չեն հանդիսանում պետական շնորհներ հաշվառվում են սույն բաժնում նշված մոտեցումներին համապատասխան` համաձայն 1.7 կետի:

3.23. Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ, պայմանական ակտիվներ

3.23.1. Հիմնադրամը ճանաչում է պահուստ (**Պահուստ**` անորոշ ժամկետով կամ գումարով պարտավորություն):

Խ. Աբուովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հիմնադրամ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Պարտավորություն՝ կազմակերպության ներկա պարտականությունը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, որի մարումը (կատարումը), ակնկալվում է, որ կհանգեցնի կազմակերպությունից տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի:

Պարտավորեցնող դեպք՝ դեպք, որը հանգեցնում է իրավական կամ կառուցողական պարտականության, որի մարումից (կատարումից) խուսափելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք կազմակերպությունը չունի:

Իրավական պարտականություն՝ պարտականություն, որը բխում է՝

ա) պայմանագրից (բացահայտորեն նշված լինելու կամ անուղղակիորեն պայմանագրի դրույթներից հետևելու միջոցով),

բ) օրենսդրությունից, կամ

գ) օրենքների այլ գործադրումներից:

3.23.2. Այն դեպքերում (օրինակ՝ դատավարության ընթացքում), երբ հստակ չէ, թե արդյոք Հիմնադրամը ունի ներկա պարտականություն, թե՛ ոչ, ենթադրվում է, որ անցյալ դեպքը հանգեցրել է ներկա պարտականության, եթե ավելի հավանական է, քան՝ ոչ, որ ներկա պարտականությունը հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գոյություն ունի:

3.23.3. Պահուստ ճանաչված գումարը իրենից ներկայացնում է հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ ներկա պարտականությունը մարելու համար պահանջվող ծախսումների լավագույն գնահատականը:

3.23.4. Պահուստի չափման ժամանակ օգտագործվում են հետևյալ մոտեցումները.

ա) պահուստի լավագույն գնահատականը որոշելու համար հաշվի է առնվում այն ռիսկերը և անորոշությունները, որոնք անխուսափելիորեն ի հայտ են գալիս բազմաթիվ դեպքերում և պարագաներում,

բ) եթե ժամանակի մեջ դրամի արժեքի փոփոխության ազդեցությունը էական է, ապա պահուստի գումարը իրենից ներկայացնում է այն ծախսումների ներկա (զեղչված) արժեքը, որոնք ակնկալվում է, որ կպահանջվեն այդ պարտականությունը մարելու համար,

գ) ապագա դեպքերը, որոնք կարող են ազդեցություն թողնել պարտավորությունը մարելու համար պահանջվող գումարի վրա, արտացոլվում են պահուստում, եթե բավականաչափ անկողմնակալ վկայություն կա, որ դրանք ի հայտ են գալու:

դ) ակտիվների ակնկալվող օտարումից շահույթները չպետք է հաշվի առնվեն պահուստը չափելիս:

3.23.5. Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պահուստները վերանայվում են և ճշգրտվում՝ արտացոլելու համար ընթացիկ լավագույն գնահատականը: Եթե այլևս հավանական չէ, որ պարտավորությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, ապա պահուստը հակադարձվում է:

3.23.6. Ապագա գործառնական վնասների գծով պահուստներ չի ճանաչվում: Ապագա գործառնական վնասների ակնկալիքը հայտանիշ է այն բանի, որ գործառնությանը պատկանող որոշակի ակտիվներ կարող են արժեզրկված լինել: Այսպիսի դեպքում Ընկերությունը ստուգում է ակտիվների արժեզրկված լինելը համաձայն ՀՀՀՀՄ 36 «Ակտիվների արժեզրկում» ստանդարտի:

3.23.7. Հիմնադրամը չի ճանաչում պայմանական ակտիվը (**Պայմանական ակտիվ**՝ հնարավոր ակտիվ՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, որի գոյությունը հաստատվելու է միայն մեկ կամ ավելի ապագա անորոշ դեպքերի տեղի ունենալով կամ չունենալով, որոնք ամբողջովին չեն վերահսկվում կազմակերպության կողմից):

(Պայմանական պարտավորություն)

ա) հնարավոր պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, որի գոյությունը հաստատվելու է միայն մեկ կամ ավելի ապագա անորոշ դեպքերի տեղի ունենալով կամ չունենալով, որոնք ամբողջովին չեն վերահսկվում կազմակերպության կողմից) ներկա պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, որը սակայն չի ճանաչվում հետևյալ պատճառներով.

I. հավանական չէ, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, կամ

II. պարտականության գումարը չի կարող չափվել բավարար արժանահավատությամբ) և պայմանական պարտավորությունը

3.24. Արժեքորոշման և ֆինանսական արդյունքների որոշման ժամանակաշրջան

3.24.1. Արժեքորոշման և ֆինանսական արդյունքների որոշման ժամանակաշրջան է համարվում հաշվետու ամսվա վերջը:

IV. Հարկային հաշվառման մեթոդաբանության ընտրված տարբերակները

4.1. Հիմնական միջոցներ

4.1.1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գործունեության մեջ օգտագործվող և մաշվածքի ենթակա հիմնական միջոցների մաշվածության գումարի չափով: Վերջինս հաշվարկվում է գծային մեթոդով, սկզբնական արժեքից «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով սահմանված նվազագույն ամորտիզացիոն ժամկետների համաձայն:

4.2. Ոչ նյութական ակտիվներ

4.2.1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է ճանաչված ոչ նյութական ակտիվների՝ ֆինանսական հաշվառման մեջ ընդունված օգտակար ծառայության համաձայն հաշվարկված ամորտիզացիոն գումարի չափով (բայց ոչ ավել, քան ոչ նյութական ակտիվի օգտագործման ժամանակահատվածը):

4.2.2. Ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման գծով ծախսերը չեն ներառվում հարկման նպատակով համախառն եմակտի նվազեցումների շարքում:

4.3. Դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

4.3.1. Հարկվող շահույթի որոշման նպատակով Ընկերությունը ձևավորում է դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ (պահուստաֆոնդ), անհուսալի է ճանաչում և դուրս գրում դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը՝ ՀՀ կառավարության 2002 թ. դեկտեմբերի 19-ի N-2052-Ն որոշման համաձայն:

4.3.2. Հարկվող շահույթի որոշման նպատակով դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի (պահուստաֆոնդի) ձևավորումը և հակադարձումը, դեբիտորական կամ կրեդիտորական պարտքի անհուսալի ճանաչումը և դուրսգրումը չի վերաբերում հաշվապահական հաշվեկշռում ճանաչման նպատակով դեբիտորական կամ կրեդիտորական պարտքերի և դրանց անհավաքագրելիության չափմանը, հաշվապահական հաշվեկշռից դուրսգրմանը (սպաճանաչմանը) և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություններում համապատասխան եկամուտ կամ ծախս ներառելուն (ճանաչելուն):

4.4. Պաշարներ

4.4.1. Պաշարների հարկային բազան հանդիսանում է դրանց ձեռքբերման արժեքը, արտադրանքի վերամշակման ծախսերը և պաշարները ներկա գտնվելու վայրը և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսերը:

4.4.2. Պաշարների իրացման գուտ արժեքի բերելու հետ կապված ծախսերը չեն նվազեցվում հարկման նպատակով համախառն եկամտից:

4.5. Էական սխալներ

4.5.1. Հաշվետու տարում հայտնաբերված դրան անմիջապես նախորդող **3 տարիների ընթացքում չգրանցված ծախսերն ու եկամուտները հարկման նպատակով նվազեցվում/ավելացվում են համախառն եկամտից անկախ դրանց մեծությունից:**

4.6. Հասույթի ճանաչում

4.6.1. Հարկային նպատակով հասույթը ճանաչվում է, երբ առաջանում է եկամտի ստացման պահանջի իրավունքը:

4.6.2. Երաշխիքային սպասարկման հետ կապված ապագա գնահատված ծախսերի գծով ստեղծված պահուստի գումարները չեն նվազեցվում հարկման նպատակով համախառն եկամտից:

4.7. Այլ հոդվածներ

4.7.1. Այլ դեպքերում շահութահարկը որոշելիս հաշվառումն իրականացվում է ֆինանսական հաշվառման մեթոդաբանության ընտրված տարբերակներով, եթե «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով չեն նախատեսվում դրանց կիրառման առանձնահատկությունները:

V. Հաշվապահական հաշվառման կազմակերպում և վարում

5.1. Հաշվապահական հաշվառման մասին օրենսդրության պահանջներին համապատասխան հաշվապահական հաշվառման կազմակերպման պատասխանատվությունը կրում է Հիմնադրամի ղեկավարը՝ Ռեկտորը:

5.2. Ռեկտորը պարտավոր է՝

- ա) սահմանել կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը.
- բ) սահմանել տնտեսական գործառնությունների նկատմամբ իրականացվող վերահսկողության կարգը.
- գ) ապահովել հաշվապահական հաշվառում վարելը, ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելը և ներկայացնելը:

5.3. Հիմնադրամի հաշվապահը ապահովում է տնտեսական գործառնությունների վերահսկումը և արտացոլումը հաշվապահական հաշվառման մեջ և համապատասխան տեղեկատվության տրամադրումը սահմանված ժամկետներում և սահմանված՝ փաստաթղթաշրջանառության սխեմայով:

5.4. Ռեկտորը և գլխավոր հաշվապահը (սահմանված դեպքերում՝ նաև այլ պաշտոնատար անձինք) ստորագրում են ապրանքանյութական արժեքների ու դրամական միջոցների ստացման, բացթողման, ինչպես նաև հաշվարկային, վարկային և այլ համանման պարտավորությունների համար հիմք հանդիսացող փաստաթղթերը:

5.5. Կազմակերպությունը գույքի, պարտավորությունների և տնտեսական գործառնությունների հաշվառումը վարում է՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի ոլորտում պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից սահմանված կարգին:

5.6. Հաշվապահական հաշվառման և հաշվետվությունների տվյալների արժանահավատության ապահովման նպատակով կազմակերպությունը իրականացնում է ակտիվների և պարտավորությունների գույքագրում՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի ոլորտում պետական կառավարման լիազոր մարմնի կողմից սահմանված կարգին համաձայն:

5.7. Կազմակերպությունում հաշվապահական հաշվառումը վարվում է **ՀԾ-ձեռնարկություն** համակարգչային ծրագրով: